

บทที่

บทนำ

ที่มาของการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาในระดับสูงของประเทศไทย นอกเหนือจากการให้บริการการเรียนการสอน การวิจัย และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังมีกิจกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม คือ การให้บริการทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นส่วนเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยกับภายนอก เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยกระทำอยู่ และในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยจะได้อะไรประโยชน์จากกิจกรรมการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมอีกด้วย กล่าวคือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีโอกาสลงมือปฏิบัติงานจริง มีโอกาสใช้เครื่องมือที่ซื้อมาในราคาแพงที่แต่ละคณะมีอยู่ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญให้แก่ตน นอกเหนือไปจากรายได้ที่จัดเก็บจากการให้บริการทางวิชาการ เพื่อนำมาใช้จ่ายในกิจการต่าง ๆ ภายในคณะสมทบกับเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน อีกประการหนึ่ง เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่

รายได้ของมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. เงินทุนมหาวิทยาลัย ได้จากเงินที่เหลือในการสร้างพระบรมรูปทรงม้า รัชกาลที่ ๕ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๔๒,๖๗๒.๔๗ บาท และเงินอื่นใดที่สภามหาวิทยาลัยเห็นควรกำหนดให้เป็นเงินทุนมหาวิทยาลัย การใช้จ่ายเงินทุนมหาวิทยาลัย ในส่วนที่ได้รับจากเงินที่เหลือในการสร้างพระบรมรูปทรงม้า รัชกาลที่ ๕ ให้คงยอด ๔๔๒,๖๗๒.๔๗ บาท ครอบคลุมไป เพื่อเป็นพระบรมราชาอนุสรณ์แด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนเงินอื่นใดที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดให้เป็นเงินทุนมหาวิทยาลัยนั้น ให้ใช้จ่ายไปตามระเบียบที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด
๒. เงินผลประโยชน์มหาวิทยาลัย เป็นรายได้จาก

- ๒.๑ ผลประโยชน์จากเงินทุนมหาวิทยาลัย
- ๒.๒ ผลประโยชน์จากการจัดการทรัพย์สินในเขตพาณิชย์ของมหาวิทยาลัย
- ๒.๓ ผลประโยชน์อื่นใด อันเกิดจากเงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย
- ๒.๔ รายได้อื่น

การใช้เงินผลประโยชน์ ให้สำรองไว้ส่วนหนึ่งเพื่อรักษาฐานะทางการเงินของมหาวิทยาลัยและที่เหลือให้ใช้จ่ายในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. ใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและส่งเสริมวิชาการด้านการเรียนการสอน เช่น เงินทุนให้คณาจารย์ประจำไปศึกษาต่อต่างประเทศ การจัดส่งนิมนต์ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ การจัดส่งนิมนต์ทางวิชาการระดับชาติและระดับภูมิภาค เงินอุดหนุนในการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เงินอุดหนุนการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์ เงินอุดหนุนประชุมสัมมนา และจัดนิทรรศการทางวิชาการและรายจ่ายที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพทางวิชาการอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย

๒. ใช้จ่ายเพื่อการวิจัย เช่น เงินอุดหนุนการวิจัยเพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาประสิทธิภาพทางวิชาการ เงินอุดหนุนการวิจัยทุนรัชกาลที่๑๙ เงินที่จ่ายเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย เงินรางวัลการวิจัยดีเด่น และเงินที่จ่ายเพื่อส่งเสริมการวิจัยอื่น ๆ ตามที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร

๓. ค่าใช้จ่ายเพื่อให้บริการแก่สังคม เช่น เงินที่จ่ายเพื่อโครงการการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมตามที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร

๔. ใช้จ่ายเพื่อส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม เช่น เงินจ่ายเพื่ออุดหนุนและสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมตามที่มหาวิทยาลัยเห็นควรสนับสนุน

๕. ใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานและสวัสดิการ เช่น รายจ่ายเพื่อการบริหารงานทั่วไปในสำนักงานอธิการบดี รายจ่ายที่เป็นสวัสดิการจ่ายเพื่อรักษาและเพื่อขวัญที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรของมหาวิทยาลัย

๖. ใช้จ่ายเพื่อการจัดการทรัพย์สินของสำนักงานจัดการทรัพย์สิน เพื่อการบริหารโรงพยาบาล และเพื่อการดำเนินงานของสำนักพิมพ์

๗. ใช้จ่ายในส่วนที่งบประมาณแผ่นดินจัดสรรให้ไม่ได้ หรือจัดสรรให้ไม่เพียงพอ และรายจ่ายอื่นใดที่อธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยเห็นสมควรจ่ายเพื่อประโยชน์ใน

ขอวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

๓. เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ใ้จากเงินค่าหน่วยกิต ค่าบำรุง
ค่าปรับและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยเรียกเก็บจากนิสิต

การใช้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ให้ใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของนิสิต
ในเรื่องต่อไปนี้

๑. จ่ายให้คณะ เพื่อเป็นเงินทุนคณะ

๒. ใช้จ่ายเพื่อการบริการการศึกษาและบริการส่วนกลาง เช่น
เงินที่จัดเป็นทุนการศึกษาแก่นิสิต เงินอุดหนุนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบทสำหรับนิสิต และ
รายจ่ายอื่นใดที่อธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยเห็นสมควรจ่าย เพื่อประโยชน์ในขอวัตถุประสงค์
ของมหาวิทยาลัย

๔. เงินรับฝาก ได้แก่เงินค่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยหรือคณะรับฝากไว้ โดย
มีเงื่อนไขเวลาที่จะต้องคืนเจ้าของตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลานั้น

การใช้จ่ายเงินรับฝาก ให้จ่ายคืนเจ้าของเมื่อถึงเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลา
ที่ต้องจ่ายคืน

๕. เงินทุนคณะ เป็นรายได้จาก

๕.๑ ค่าธรรมเนียมการศึกษา

๕.๒ ค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษาที่คณะจัดเก็บเอง

๕.๓ ค่าบริการทางวิชาการ

๕.๔ ค่าเช่าเชยหรือค่าปรับ

๕.๕ ค่าเช่าทรัพย์สิน

๕.๖ รายได้อื่น

การใช้จ่ายเงินทุนคณะ ให้ใช้จ่ายในเรื่องต่อไปนี้

๑. ใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและส่งเสริมวิชาการด้านการเรียนการ
สอนและการวิจัย

๒. ใช้จ่ายเพื่อการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและเพื่อส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรม เช่น ใช้จ่ายในการจัดชมรมสัมมนาทางวิชาการ

๓. ใช้จ่ายเพื่อการบริหารงาน เช่น ใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานทั่วไปในสำนักงานคณบดี ในส่วนที่งบประมาณแผ่นดินจัดสรรให้ไม่ได้ หรือจัดสรรให้ไม่เพียงพอ ตลอดจนรายจ่ายที่เป็นสวัสดิการแก่บุคลากรของคณะ และรายจ่ายอื่นใดที่คณบดีหรือคณะกรรมการประจำคณะ หรือคณะกรรมการบริหารพิจารณาเห็นสมควรจ่ายเพื่อประโยชน์ในขอบวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

๖. เงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก ได้แก่ เงินที่ได้มาจากแหล่งภายนอกมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้จ่ายในการวิจัย

การใช้จ่ายเงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก ให้จ่ายได้ตามระเบียบที่สภามหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้

๗. เงินทุนการศึกษาและเงินบริจาคอื่น ได้แก่ เงินซึ่งมีผู้บริจาคให้มหาวิทยาลัยหรือคณะ เพื่อการศึกษาหรือเพื่อการอื่นตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค

การใช้จ่ายเงินทุนการศึกษาและเงินบริจาคอื่น

๑. การใช้จ่ายเงินทุนการศึกษา ให้จ่ายตามที่ระบุไว้ในระเบียบทุนการศึกษาที่สภามหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ ทุนการศึกษาใดที่มีการจ่ายเป็นครั้งคราว โดยไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ แต่ผู้บริจาคมกำหนดวัตถุประสงค์ให้จ่ายเป็นครั้งคราวเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะ ให้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค

๒. เงินบริจาคอื่น ให้จ่ายได้ตามที่ผู้บริจาคมกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ในกรณีที่มีผู้บริจาคมได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้จ่ายเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะ ให้เจ้าของรายได้กำหนดวัตถุประสงค์ในอันที่จะจ่ายเงินนั้น แล้วนำเสนออธิการบดีเพื่อพิจารณา

ดังนั้น ระบบบัญชีที่จะได้กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือ ระบบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนคณะ เนื่องจากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่ให้บริการทางวิชาการ

อนึ่ง พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ระบุไว้ในหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยว่าเป็นหน้าที่ที่จักวางระเบียบเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย แต่จนถึงปัจจุบัน เท่าที่มีอยู่คือ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งในระเบียบดังกล่าวได้ระบุว่าให้อนุโลมใช้ระบบบัญชีราชการ ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในบัญชีราชการให้ใช้หลักการบัญชีที่

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป" ซึ่งระบบบัญชีอันนี้ยังมีใญ่ถูกวางไว้ ส่วนใหญ่บุคลากรในคณะจะถูกปฏิบัติ ตามสิ่งที่บุคลากรรุ่นก่อนปฏิบัติแต่ดั้งเดิม ซึ่งบางครั้งไม่ถูกต้องหรือล้าสมัย

เมื่อเป็นดังนี้ จึงเป็นแนวทางจงใจให้ผู้นิยมมองเห็นความสำคัญในการวางระบบ บัญชีของหน่วยงานบริการทางวิชาการ ซึ่งก็คือ คณะต่าง ๆ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน โดยใช้ระบบบัญชีราชการ ผสมผสานกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งจะมี ประโยชน์แก่ฝ่ายบริหารของคณะต่าง ๆ ในการโค้ข้อมูลทางการบัญชี และการควบคุมภายในเพื่อ ป้องกันการรั่วไหลของทรัพย์สินต่าง ๆ ทรัพย์สินการของคณะฯ ที่มีอยู่ และที่จะได้มาในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาลักษณะของระบบบัญชีที่ค้ของหน่วยงานบริการทางวิชาการต่าง ๆ ภายใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจะคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน โดย ไม่ทำให้งานซ้ำซ้อนกันและมีการแบ่งแยกหน้าที่ เพื่อให้มีการสอทานซึ่งกันและกันตลอดเวลา ในเวลา เดียวกัน คอ้ผสมผสานกันอย่าง เหมาะสมระหว่างระบบบัญชีราชการและหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อสามารถโค้ข้อมูลที่ถูกต้องรายงานต่อฝ่ายบริหารของคณะหรือมหาวิทยาลัยใช้ควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ในคณะ เพื่อค้คลินใจโค้ถูกต้อง

ขั้นตอนในการศึกษา

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาถึงลักษณะและการดำเนินการ โดยทั่วไป ของคณะต่าง ๆ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โค้จากการสอถามเลขานุการคณะ หัวหน้างาน การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่การเงินภายในคณะ โค้จากรายงานการเงินของคณะที่จัดทำขึ้น และ โค้จากการที่ผู้เขียนเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยซึ่งต้องตรวจบัญชีตามคณะต่าง ๆ ตามที่ไ้รับมอบหมายจากคณบดีบัญชีฯ นอกจากนั้น ยังโค้จากข้อมูลที่คณะและมหาวิทยาลัยเผยแพร่ คอ้สาธารณชน เช่น รายงานประจำปีของคณะต่าง ๆ เป็นต้น

๒. จากข้อมูลที่ได้รับทราบมา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชีจะทำการ วิเคราะห์ในคานต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ โครงสร้างและการจัดแบ่งส่วนงาน

- ๒.๒ การแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ
- ๒.๓ เป้าหมายและความต้องการของผู้บริหารคณะ
- ๒.๔ ความสามารถของบุคลากรและความจำกัดของบุคลากรที่คณะต่าง ๆ

มีอยู่

- ๓. การจัดวางระบบบัญชี
 - ๓.๑ การบันทึกข้อมูลทางการเงิน
 - ๓.๒ การควบคุมภายใน
 - ๓.๓ ผังบัญชี
 - ๓.๔ การจัดทำแบบฟอร์ม และการ เก็บรักษาเอกสาร
 - ๓.๕ การจัดทำรายงานและงบการเงิน

๔. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ถึงปัญหาในทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเสนอ
 สิ่งควบคุมเพิ่มเติม เพื่อให้การควบคุมภายในรัดกุมยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องจากข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อยู่ในช่วงอันจำกัด ดังนั้น
 อาจมีข้อมูลบางประการ เช่น รายได้ที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือกิจกรรมบางอย่างที่ไม่อยู่ในช่วงเวลา
 ทำการสอบถาม หรือมีระเบียบใหม่ซึ่งประกาศออกมาใช้โดยยกเลิกของเก่า ขณะเขียนวิทยานิพนธ์
 ดังนั้น ระบบบัญชีที่วางไว้จึงถูกจำกัดด้วยขอบเขตเฉพาะในช่วงที่ทำการศึกษาหรือทำการ เขียนอยู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑. เป็นแนวทางให้คณะต่าง ๆ สามารถถกเถียงระบบบัญชีที่มีความคล้ายคลึง
 กันในด้านของรายได้จากการให้บริการทางวิชาการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้
- ๒. เพื่อเสนอให้ระบบบัญชีของแต่ละคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความ
 คล้ายคลึงกัน รายงานการเงินมีรากฐานจากการได้รับข้อมูลแบบเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการ
 เปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารของคณะหรือมหาวิทยาลัยต้องการ ตลอดจนให้ผู้
 ผู้ตรวจสอบภายนอก เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน ประหยัดเวลาในการศึกษาระบบบัญชี หรือการควบคุม

คุณภายใน เมื่อทำการตรวจสอบบัญชีคณะที่ต่างกัน

๓. เพื่อเสนอการควบคุมภายในในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อให้เกิด
ความรัดกุมยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย